

De kunst is dat de mensen hun verhaal willen vertellen. Daarvoor moeten ze je vertrouwen

In film Kopstukken 2.0 van Cees Langedijk komt het halve dorp voorbij

→ REGIO **10-11**

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHD.NL

TIPS EN REACTIES: REDACTIE.HC@NHD.NL

DONDERDAG 29 SEPTEMBER 2022

HULPVERLENING Nieuw project van Den Helder en GGZ slaat aan

Geld helpt veelplegers

Iets meer geld kan wel degelijk gelukkig maken. Dat blijkt uit een pilotproject van de gemeente Den Helder en GGZ Noord-Holland Noord. De veertien deelnemers, drugsgebruikende veelplegers, kregen drie jaar maandelijks 350 euro extra.

Delano Weltevrede
d.weltevrede@mediahuis.nl

Den Helder ■ Dat geld mochten zij naar eigen inzicht besteden. Met vijf van de deelnemers gaat het nu zo goed, dat zij geen GGZ-hulp meer nodig hebben. Twee deelnemers zijn vanwege criminele activiteiten in het gevang geraakt en zijn uit het project gezet.

Het proefproject is eind vorig jaar

afgerond. Alle deelnemers (tussen de eind 20 en 60 jaar oud) hadden vóór de aanvang van het project een gevangenisstraf uitgezeten. Voorafgaand aan de pilot leefden de deelnemers in soms erbarmelijke leefomstandigheden.

Elf deelnemers hadden schulden, twaalf stonden onder bewind en leefden van leefgeld. Vrijwel iedereen had moeite met rondkomen, financiële buffers waren niet tot nauwelijks aanwezig.

De meeste deelnemers kwamen al

vroeg in aanraking met politie of justitie. Vanwege de aard van de delicten, hun psychiatrische problematiek en de vele contacten van de deelnemers met justitie en politie, kwamen zij uiteindelijk voor behandeling terecht bij het Forensisch ACT-team van de GGZ.

Toen het project begon, had geen van de deelnemers een toekomstperspectief. Maar ze wilden uiteindelijk allemaal een goed leven met meer rust en ontspanning, geen geldzorgen of schulden, een goede gezondheid, betekenisvolle liefde en een gezin.

Armoedegrens

Alle deelnemers leefden op of net onder de armoedegrens. Gedurende het project ontvingen zij van Den Helder een toelage waardoor hun maandelijks inkomens steeg tot

1350 euro. Voor sommigen betekende dat een extraatje van 89 euro per maand, de hoogste uitkering was 414 euro per maand. Bewindvoerders moesten van dat geld afblijven, schuldeisers konden er geen beslag

Bijna een kwart minder kans op crimineel gedrag

op leggen. De deelnemers mochten hun extra inkomen naar eigen inzicht besteden.

Projectleider Irene Veldhuis, ggz-psycholoog, zegt dat het risico op crimineel gedrag tijdens het project met 24 procent is gedaald. „Deelnemers hebben onder meer aangege-

ven dat zij zich rustiger voelden in hun hoofd waardoor zij rustiger en doordacht beslissingen konden nemen en andere keuzes maakten dan voorheen.

Wat meespeelde is dat zij iets te verliezen hadden. Zij waren bang dat zij in de gevangenis zouden komen waardoor zij niet meer zouden mogen deelnemen aan de pilot.

Forse besparing

Minder criminaliteit betekent volgens de projectleider minder maatschappelijke kosten zoals politie-inzet en de gevangenis. Dat vijf deelnemers geen GGZ-hulp meer nodig hebben, levert ook een forse besparing op. Wethouder Pieter Kos verwacht dat Den Helder met de resultaten van het project landelijke aandacht zal krijgen.

→ Regio 8-9: Iedereen benieuwd

PROJECT GGZ en gemeente leggen succes uit

'Iedereen is benieuwd naar deze veelplegers'

→ vervolg van Regiovoorpagina

Een project met resultaten die landelijk opzien zullen baren. Wethouder Pieter Kos is ervan overtuigd dat iedereen wil weten hoe het veertien verslaafde veelplegers met een GGZ-achtergrond is vergaan. Zij kregen drie jaar lang maandelijks honderden euro's extra waar zij mee mochten doen wat zij wilden.

Den Helder ■ Dat extra geld (gemiddeld 350 euro per persoon per maand) leidde er onder andere toe dat zij minder prikkelbaar en agressief waren en verstandiger keuzes maakten, zegt projectleider Irene Veldhuis. Zij is ook psycholoog in de geestelijke gezondheidszorg. Een deelnemer die voor de start van de pilot plannen had om drugs te gaan smokkelen, heeft er vanwege de deelname aan het project voor gekozen om dit niet te doen.

Veel deelnemers leefden in huizen met achterstallig onderhoud, waarin essentieel meubilair of bijvoorbeeld een koelkast ontbrak. Sommige deelnemers misten een stabiel sociaal netwerk of ervoeren verdriet omdat ze hun kinderen niet meer zagen of mochten zien. Enkelen wilden juist het liefst sociaal contact vermijden en trokken zich terug. Velen maakten een gespannen en/of sombere indruk.

Wethouder Pieter Kos.

ARCHIEFFOTO PETER VAN AALST

Voor een paar deelnemers was het bestaan zo onverdraaglijk dat de dood en/of een afgezonderd leven de enige oplossing leek.

De meeste deelnemers hadden een instabiele jeugd, velen groeiden op in een gewelddadige omgeving. Om hun bestaan draaglijker te maken ontwikkelden veel deelnemers op jonge leeftijd destructieve manieren van omgaan met hun situatie.

Daardoor raakten zij stapsgewijs in de problemen. De meeste deelnemers kwamen al vroeg in aanraking met politie of justitie. Vanwege de aard van de delicten, hun psychiatrische problematiek en de vele contacten van de deelnemers met justitie en politie, kwamen zij uiteindelijk voor behandeling terecht bij het Forensisch ACT-team van de GGZ.

Gezin

Toen het project begon, had geen van de deelnemers een toekomstperspectief. Maar ze wilden uiteindelijk allemaal een goed leven met meer rust en ontspanning, geen geldzorgen of schulden, een goede gezondheid, betekenisvolle liefde en een gezin.

Alle deelnemers leefden op of net onder de armoedegrens. Gedurende het project ontvingen zij van de gemeente Den Helder een toelage waardoor hun maandelijks inkomen steeg tot 1350 euro. Voor sommigen betekende dat een extra-uitkering van 89 euro per maand, de hoogste uitkering was 414 euro per maand.

Afblijven

Bewindvoerders moesten van dat geld afblijven, schuldeisers konden er geen beslag op leggen. De deelnemers mochten hun extra inkomen naar eigen inzicht besteden.

De onderzoekers wilden onder meer weten wat er in het leven van de deelnemers veranderde door dat verhoogde inkomen. Bijvoorbeeld wat hun deelname aan de maat-

schappij betreft, hun contacten met justitie en politie, het gebruik van alcohol en drugs, hun lichamelijk en psychosociaal functioneren en hun sociaal netwerk.

Projectleider Irene Veldhuis, gz-psycholoog, zegt dat het risico op crimineel gedrag tijdens het project met 24 procent is gedaald. „Deelnemers hebben onder meer aangegeven dat zij zich rustiger voelden in hun hoofd waardoor zij rustiger en doordacht beslissingen konden nemen en andere keuzes maakten dan voorheen.”

Gevangenis

„Wat meespeelde is dat zij iets te verliezen hadden. Zij waren bang dat zij in de gevangenis zouden komen waardoor zij niet meer zouden mogen deelnemen aan de pilot. Zij waren ook minder prikkelbaar en agressief.” Een deelnemer die voor de start van de pilot plannen had om drugs te gaan smokkelen, heeft dat vanwege de deelname aan het project voor gekozen om dit niet te doen.

De daling van 24 procent noemt projectleider Veldhuis fors: „Er zijn allerlei interventies geprobeerd om ervoor te zorgen dat mensen minder delicten plegen. Bijvoorbeeld een traject om het werk te gaan. Niet veel interventies leiden tot zo'n grote daling van het delictrisico.”

Besparing

Om stevige uitspraken te kunnen doen over het effect van zo'n project, heb je eigenlijk een project nodig met meer deelnemers en een controlegroep die geen extra geld krijgt, zegt de projectleider. Maar zij is ervan overtuigd dat de kosten die de maatschappij door dit project heeft bespaard, fors zijn.

„Er zijn bijvoorbeeld vijf deelnemers met wie het in de looptijd van de pilot zo goed ging, dat zij onze zorg niet meer nodig hadden. Als je nagaat wat onze zorg kost, dan bespaar je heel snel, heel veel geld.

De veertien verslaafde veelplegers met een GGZ-achtergrond kregen maandelijks extra geld dat zij naar eigen inzicht mochten besteden.

FOTO ANP

„Zij waren bang dat zij in de gevangenis kwamen waardoor zij niet meer mochten deelnemen aan de pilot

„Als je nagaat wat onze zorg kost, dan bespaar je heel snel, heel veel geld

Voor een andere casus is uitgerekend wat je bespaart als een cliënt geen zorg meer nodig heeft. Dan heb je het over tonnen en tonnen per jaar.”

„Voor deze groep zou het om andere bedragen gaan. Maar het verschil tussen wat zij hebben gekregen en wat aan maatschappelijke kosten is bespaard, is echt groot. Het kost bovendien ook geld als iemand een delict pleegt: politie-inzet, rechtszaken, de gevangenis. Dat zijn enorme bedragen, er valt heel veel te besparen.”

Buren

De gemeente Den Helder heeft de afgelopen drie jaar 194.000 euro aan het pilotproject besteed. Het is de investering meer dan waard geweest, zegt projectleider Veldhuis. „Het welzijn van de deelnemers is verbeterd. Maar er zijn ook dingen die niet in geld uit te drukken zijn. Bijvoorbeeld een fijnere leefomgeving, ook voor buren en anderen in de wijk. Of mensen die anders slachtoffer zouden zijn geweest van een delict.”

Wethouder Pieter Kos is politiek verantwoordelijk voor het project: „Als iemand op eigen benen staat, blijven die effecten een leven lang doorlopen.” Veldhuis: „Een deel van de deelnemers is zo kwetsbaar dat dit project geen blijvend resultaat heeft. Voor hen zou het beste zijn dat dit project doorloopt.”

Bijvoorbeeld deelnemers met een psychiatrische aandoening die

blijvend medicatie en begeleiding nodig hebben. „Maar ook zij doen het beter met het extra geld dan zonder”, weet de projectleider.

Vier van de veertien deelnemers zijn voortijdig uitgevallen. Twee omdat ze naar een andere gemeente zijn verhuisd en twee omdat ze in detentie zijn geraakt.

Vliegticket

Irene Veldhuis: „Eén deelnemer, die overigens voor de start van de pilot dealde in harddrugs, heeft medicatie gekocht om dit door te verkopen. Een andere deelnemer heeft een vliegticket gekocht en is vervolgens gearresteerd voor het smokkelen van drugs.”

„De twee deelnemers die in detentie zijn geraakt, mochten dus niet meer meedoen aan het project. Overigens is niet te bepalen welk geld aan de criminele handelingen is uitgegeven, het extra inkomen of hun reguliere inkomens.”

Op één hoop

„Dit komt uiteraard op één hoop samen met het reguliere leefgeld. Hiernaast geven de onderzoekers aan dat de twee deelnemers deze uitgaven zonder het verhoogde inkomen hoogstwaarschijnlijk ook hadden gedaan.”

De deelnemers krijgen geen extra geld meer. Het risico dat zij terugvallen in hun oude gedrag, is dus aanwezig, zeggen wethouder Kos en projectleider Veldhuis. Kos: „Dat is de ellende van een pilot.

Sommige deelnemers hebben tijdens het project verstandige keuzes gemaakt, omdat zij het extra geld niet wilden verliezen. Een deel van de deelnemers heeft nu een bepaalde mate van stabiliteit. Met bijvoorbeeld een prettige sociale omgeving, een stabiele woonsituatie. Zij hebben tijdens het project ook andere dingen opgebouwd die zij niet zomaar kwijt willen.”

Kos hoopt dat de kennis die is opgedaan met het proefproject in vervolgotrajecten kan worden ingezet. „Wat wij hier hebben gedaan gaat landelijke aandacht trekken.

Mevrouw Veldhuis mag haar agenda voor komend jaar vrij maken om overal te vertellen wat wij hier hebben gedaan. Alle overheden en organisaties die zich met dit soort vraagstukken bezighouden, willen weten wat in Den Helder is gebeurd. Wij zijn benieuwd naar wie hier een vervolg aan wil geven.

Iedere overheid zit in z'n maag met hoe je zo'n moeilijk aanspreekbare groep kunt helpen. Maar dat geldt voor veel meer mensen. Hoe zorg je met inkomen voor rust en stabiliteit, dat is een breed Nederlands vraagstuk. Misschien wel een West-Europees vraagstuk.”

„Ons onderzoek toont aan hoe belangrijk het is om armoede aan te pakken”

Den Helder ■ Het effect van armoede is volgens projectleider Irene Veldhuis niet zo bekend. „Op veel plekken in de wereld denkt men dat arme mensen die in de fout gaan dat aan zichzelf te danken hebben. We komen er steeds meer achter dat een deel van die oorzaak bij de armoede extra geld meer. Het risico dat zij terugvallen in hun oude gedrag, is dus aanwezig, zeggen wethouder Kos en projectleider Veldhuis. Kos: „Dat is de ellende van een pilot.

ken dan wat we tot nu toe hebben gedaan en wat niet goed werkt: veel aandacht voor de individuele patiënten, terwijl zij niet eens een koelkast hebben of maatschappij kunnen betalen.”

Stress

„Schaarste geeft bovendien heel veel stress. Er is onderzoek gedaan naar mensen die op een bepaald moment genoeg hadden

„ Er zijn ook dingen die niet in geld uit te drukken zijn. Zoals een fijnere leefomgeving. Of mensen die anders slachtoffer zouden zijn geweest van een delict

om van rond te komen en op een ander moment in schaarste leefden. Daaruit bleek dat het IQ met zo'n veertien punten daalt als je in armoede leeft.” „Armoede heeft dus heel grote effecten op hoe ons brein werkt. Ons onderzoek is belangrijk. Het toont aan dat het belangrijk is om armoede aan te pakken als wij in een veiligere maatschappij willen leven.”